

ԳՈՐԳԵՆ ՇԱԽՅԱՆ

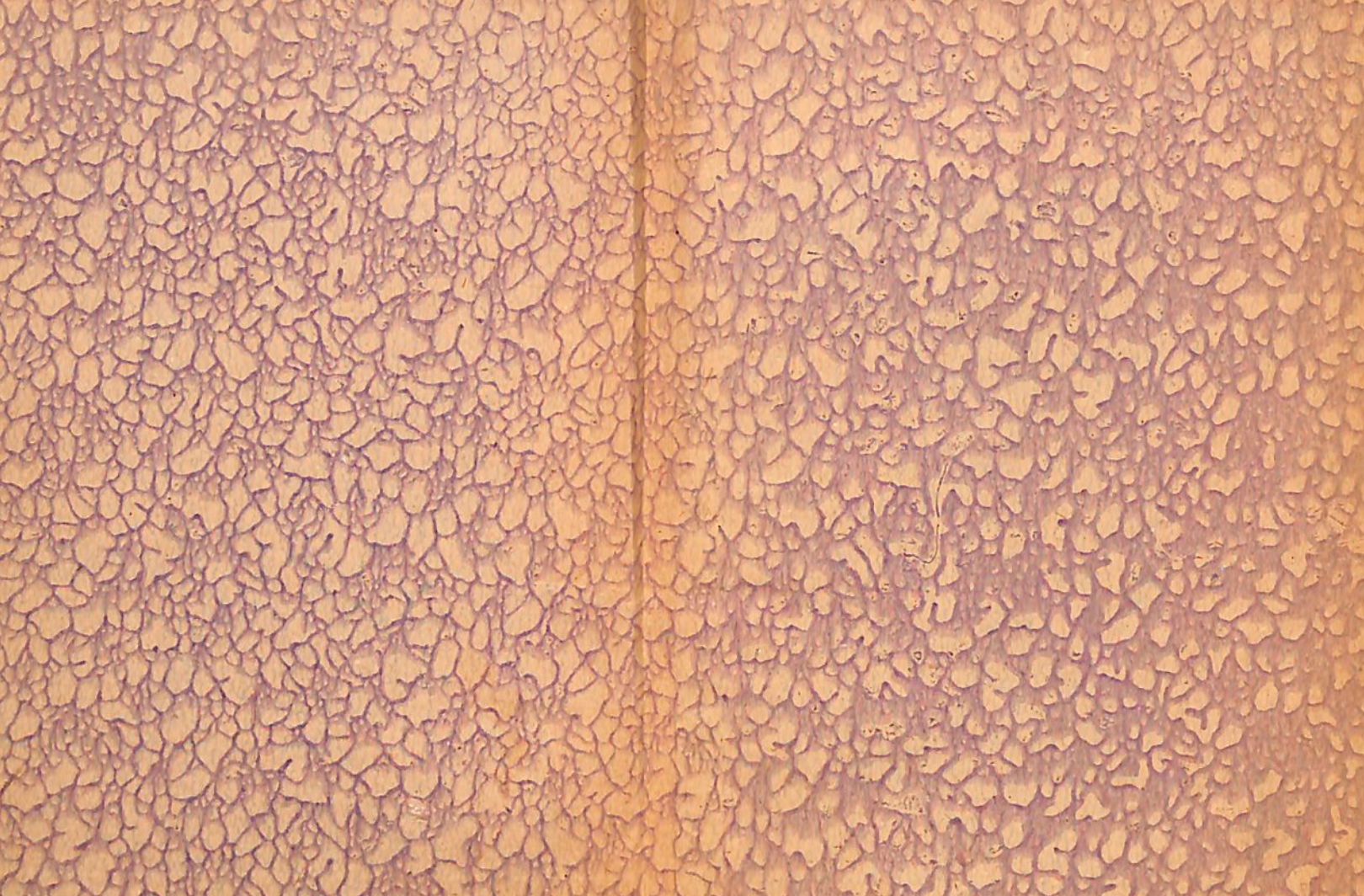

ԿԱՍԱԿԻԱԿԱՆ
ԱՌԱՎՈՏ

891.99

Շ-20

Ա. ԶԵՐՆԵՇՐ
Բազու. — 1934

19 NOV 2011

891.99

2-20

և մ.

ԳՈՒՐԳԵՆ ՇԱՀԵԱՆ

ԿԱՍՊԻԱԿԱՆ

ԱՌՄՎՈՏ

(Բանաստեղծությունների փոքրիկ ժողովածու)

1007 3861
32847

13 JUL 2013

16960
İsməqil - ~~Ş. Q. Q.~~
Ş. İsməqil U. U. Q.

6704

Baş mətbuat mərkəzi məvəkilli № 3957 Sifariş № 855
Tiraz 1500. İstehsalatı verilmiş 14/VII - 34. Capa verilmiş
22/X - 34. Cap listi 3. Kağız formatı 61X94.
Azərbaycan mətbəəsində basıldı. Bakı, Əli Bəyramov kü-
çəsi, 26-lar adına "Kitab sarayı"

ԲԱԼԻԿԻՆ

Այնպես թեթև, այնպես անուշ ժպտում ես դու,
Ամրանում ու մեծանում ես, իմ ժիր մանուկ.
Յեվ յերկիրդ ուրիշ յերգ ե քո դեմ մանում
Այնպես անուշ, այնպես թեթև ժպտում ես դու:
Հոկտեմբերյան զվարթաձայն իմ լավ մանուկ,
Մեծացիր, ո՛ր, յերկրիս նման պայծառանուն:

* * *

Դ. Մ. Ֆուրմանովին

Լինել քեզ պես խիղախ լինել, մաքտիկ քեզ պես,
Զնահանջել վոչ մի դիրքից, բարիկադից
Իմ մաքտերում չխնայել վոչ մի կաթիլ,
Լինել անվախ, լինել խիղախ, լինել քեզ պես:

Առնել բերդեր, գյուղ ու քաղաք, հետո մեռնել,
Հաղթանակի ճամբին մեռնել վորպես հերոս
Մահից հետո պայքարենքում լինել դրոշ,
Լինել խիղախ, լինել մաքտիկ, քեզ պես լինել:

ՀԱՍՈՒՆԱՅՈՒՄ

Ծաղկում ե, աճում ե ծառը,
Ամրանում են ճյուղերը նրա.
Արևը այնքան վառ ու պայծառ ե,
Շողերը՝ ճյուղերի վրա:

Զգում ես, հասուն ես դու ել,
Աճում ես, ծառի պես ծաղկում.
Յեկ միտքդ պարզ ե ու հատու ե
Յերկիրն ե ծաղկում քո յերդում:

ՊԵՅՁԱԺ

Դաշտերը հիմա հասճեն, հասճեն են,
Հողն և փսփսում հասկերի տակ.
Ասուն կարկաչում, խինդով հոսում և,
Յեղնում և կյանքը առույգ ու հաղթ:

Գյուղը փոխել և իր հին ընթացքը,
Գիշերն և դառել ցերեկի պես լույս.
Գյուղում շրջում և ունեւոր կյանքը,
Յեւ հաղթանակն և յեղնում, յեղնում:

ԲԵՐԿՐԱՆՔ

Անցավ միգոտ որը
Ու մշուշը անուժ.
Յերգեց տրակտորը,
Հողն և լայնանում:

Յերգեց բերքը հողի,
Աշխատանքը յերգեց,
Գրտինքով թող վողոցվին
Անցյալի վերքերը:

ԳՈՒՐԳԵՆ ՄԱՀԱՐՈՒՆ

Ապրում ես դու, վարպետ,
ապրում ես անուշ,
ո՛ր ֆեզնով եմ հարբել
յերգերն իմ անուշ.
Գուրգեն Մահարի

Փոքր յերգեր ես գրում մեծ պոետի մասին,
ե՛լս պոետ իմ բարեկամ, Գուրգեն Մահարի.
Ու տողերդ եմ յեջնում նրա անտակ թասից,
Այնքան պարզ ու սիրելի յերգերդ մտերիմ:

Այո, կապրի նա անմահ մեր սրտերում պոետ,
Պարզությունով իր հասակ ու քնարով խոհեմ,
Կանցնի հազար նոր պոետ—նա կժպտա մերթ-
մերթ,
Իր Սարոյին տեսնելիս,-սրտում պայծառ խոհեր:

Քո յերգն ել նրա պես հարազատ ու մոտիկ,
Ինձ թվում է սիրելի ու մտերիմ այնքան.
Նոր յերգով եմ վողջունում կարմիր առավոտին—
Ու արեվին վոսկեփայլ, ելս բարեկամ:

* * *

Այսպես սիրեց նա մեկին, տարվեց նրա սիրով,
Ու մոռացավ ֆրոնտը ու քնարը խոհեմ
Սիրո ճամբով զնաց, անվախ զնաց գրոհ,
Ու կատարին զգաց ծանր ծակոց ու հեղք:
Սակայն ել ինչ աներ-գարձավ սիրուց խռով,
Զգաց պարտությունն իր, կորավ անդարձ
անհետ:

* * *

Նա նրան սիրեց հայացքով իր խոր
Ու նրա մասին շարեց անթիվ տողեր.
Նրա աչքերում սե, ցատում ու նույնիսկ խոհ,
Սակայն ճամբի կեսին իր քնարը թողեց:

Գրե՛լ, ել ի՞նչ գրել—ժանգոտվեց լարը,
Յերբ աղջիկը փախավ կոշտ հայացքից նրա.—
Միայն մի յերգ հիշեց տխուր ու միալար,
Նրա վարսը գովեց՝ ձեռքը սրտի վրա:

* * *

I

Ձենք մոռանա ծուխն արձձե
Փոված խոնավ թաց դիրքերում.
Ու դաշտերում արնոտ լճեր,
Անթաղ դիրք դորշ լիճներում,
Ձենք մոռանա ծուխն արձձե
Փոված խոնավ թաց դիրքերում:

II

Յերկիր, արյուն ու մահ տվինք,
Բարիկազներ առանք կովում.
Ամեն կիրճում շողաց սվին,
Նահանջ չեղավ մեր արշավում,
Յերկիր, արյուն ու մահ տվինք
Բարիկազներ առանք կովում:

III

Բանվորական պալատներին,
Կայաններին մեր նվաճած,
Դոմաներին, կոլտոյներին,
Ձեռք չի դիպչի թշնամացած
Բանվորական պալատներին,
Կայաններին մեր նվաճած:

IV

Դասակարգի յերթով հաստատ
 Ու փողերով բազմաշառաչ.
 Վերջին կռվում կլինենք զդաստ,
 Կգրոհենք առանջ առանջ.
 Դասակարգի յերթով հաստատ
 Ու փողերով բազմաշառաչ:

V

Հողին, քարին, ջրին, լույսին,
 Ու աշխատող մկաններին,
 Վողջյուն, վողջյուն հարվածային:

ՈՒՂԵԳԻՐ ԴԵՊԻ ԿՅԱՆՔ

Մ Ի Ա. Ղ. Զ. Կ Ա.

Նրան տեսա արտում,
Վասիկե խուրձը ուսին,
Դեմքը, դեմքը ժպտուն,
Բիրերը՝ վռնց լուսին:

Գլխին կարմիր լաջակ,
Կիմը խփած դռին.
Կաները վեր քաշած
Շորին հասկի փռին:

Նա խրձեր եր դիզում,
Կապում, կապում արագ.
Ու վեհությամբ դարձում
Խուրձը՝ խրձի վրա:

Յես նայեցի նրան
Ու նա ժպտաց անուշ,
Չեպքը ուսիս վրա
Խուրձը անուշ:

Արի, արի, պոետ,
Արի քրտինք թափիր,
Արի ջանիր ինձ հետ
Յորնի խուրձը կապիր:

Կապիր դեզեր, դիզիր,
Ռիթմով նրանց հասուն,
Քո յերգերը հյուսիր,
Ու տողերդ խոսուն:

Մենք միասին արտում
Մինչև գիշեր կիջներ
Խրձեր եյինք կապում,
Դիզում ցորնի թմբեր:

Յերբ գործարան յեկա,
Արձակուրդից հետո,
Յես հիշեցի նրան
Անհուն մի կարոտով—

Յերբ նայեցի նրան
Ու նա ժպտաց անուշ.
Ձեռքը ուսիս վրա
Յերբ վոր իջավ անսուշ:

Պ Ա Հ Ա Ն Զ Ը

Հիմա, յերբ զարուն ե, ու յերգ ե ու վաղք,
Հիմա, յերբ արևն ե շողում ու կիզում.
Անծայր դաշտերում բարձրանում են հասկեր,
Խնդությունն ուրիշ, ուրիշ յերգ ե ասում:

Ուրիշ հասկեր են բարձրանում, ուրիշ,
Կյանքի շիթերն են հասունանում աշտեղ,
Ծփում ե կյանքը ջինջ, ու վորպես ծովը լուրթ,
Ծնում ե կյանքը նորանոր մարտեր:

Տուր հենց այդ յերգը, հենց այդ յերգը տուր,
Ասում ե նա ինձ ու ժպտում սիրով,—
Թող քո յերգերը, յերգերի մարտում,
Աննահանջ լինին, հար, գնան գրոհ:

Թող քո յերգերում ռեսերը խոսեն,
Դո՛ւրասը յելնի, Ձագեսը լուսե,
Վոսկե արյունը թող հոսե, հոսե,
Ու թաղուն ժպտա, վառի նոր լույսեր:

Դնեալը թող քո յերգը թըջի,
Մարտը յերևա յերգերիդ խորքում,
Ու թելը ձգի քաղաքն Իլիչի,
Բամբակը ձյունն դաշտերի զրկում:

* * *

... Յես նայում եմ նրա բազուկներին տոկուն,
Նրա դեմքին համառ ու ճերմակ մազերին:
Նա դառնում է ինձ ու ահա նավթոտ Բազուն
Այն քաղաքը, վորին դու յերագել եյիր:

Նայի՛ր ահա Բազուն, վիշկաները հանքի,
Ահա բանվորական պալատների շարքերը:
Ահա հերոսները՝ խինդը նրանց դեմքին—
Մաշինի պես գործող անթիվ ջրուտ ձեռներ:

«Ահա ծովը Կասպի: Այս ջրերի վրա,
Դու հիշում ես, նավը նրանց չոքեց,
Մենք քաղաքը տվինք, նավթը տվինք զբաղ,
Իսկ քաղաքի ներսում անգլիական գործեր»:

Մի պահ լռում է նա, կնճռում ճակատը լայն,
Ու ծալքերը՝ ճակատի գորշ դիրքերի նման,
Բռնցքում աչքերը, աչքերի մեջ նոր փայլ—
Ապա ձեռքով շոյում իր ծնոտը ճերմակ:

«Ե՛կ, դու փոքր տղա դու ի՞նչ, ի՞նչ ես հիշում,
Դու չես տեսել նրանց մահը հերոսական
Վարկյաններն այդ գիտե՛ս, իմ ծեր սիրտն են
տաշում—
Նորից լարում եմ յես ուժն իմ ամբամիկան:

26-ին տարան այս ջրերի վրով,
Շահումյանը ուր է, Վանյան ու Ալյոշան,
Ադիբեկովն ուր է, ուր է հաղթ Պետրովը,
Սև չերքեղկան իրա լայն ուսերին քաշած:

Այսպես տարան նրանց այս ջրերով,
Նավի ծանրությունից ջուրը, ջուրը տնքաց.
Ախա-կույմում նրանք գնդակների հրով—
Ընկան... արնաշաղախ ավազների զրկում:

Նավթահանքի վրա անգլիական դամշին
Ու մշուշը խավար մեր սրտերին նստած.
Ընկնում եյինք սովից ու վննց ապրեր իշչին,
Յնրբ մահն հր ճշում, ձեռքին կաղամբ փթած:

Ե՛կ, դու փոքր տղա, դու ի՞նչ, ի՞նչ ես հիշում
Դու չես տեսել նրանց մահը հերոսական,
Վարկյաններն այդ գիտե՛ս, իմ ծեր սիրտն է
տաշում—
Նորից լարում եմ յես ուժն իմ ամբամիկան:

Անցան մութ որերը :... մեր Բագվի վրա
Հրշիկ նարդաշող մի նոր արև շողաց.
Բոշկեիկյան դարկից անդլիացին գոռաց,
Վռնաց անդոր, փախավ իր-տրոստը թողած:

Այս Բագուն ե ահա, հնամենի մութից
Յեղած առույգ ու հաղթ վոնց յերկաթե տղա.
Գրոհում ե առաջ ու զարկ տալիս ուժին,
Իսկ աչքերում նրա լուսարձակը խաղաղ:

Այս հանքերում հիմա հորդուն նավթն ե յերդում
Ու մղիչն ե փորում իջնում խորը կրկին,
Ու աճում ե, ծաղկում հերոսական Բագուն
Վորին վոչ մի ավազ ել չի կարող ծածկի:

Մենք հրեցինք ծափ իր ավերից անտաշ,
Ու ծովափը դարձրինք վիշկաների անտառ.
Նվաճեցինք նույնիսկ ծովի խորին անտակ,
Վոր բաբախուն յերկրի սիրտը նավորով խնդա

Այնտեղ ուր ավազ եր ու անապատ մի գորշ,
Հիմա Լոկ-բատանն ե փռվել ահագնաթափ—
Բարձրացել ափնտեղ փառքի պատվի գրոշ,
Դասակարգի ուժով ու կորովով անաք:

Ղյս Բագուն ե ահա, նավթարյուն Բագուն,
Ուր ջանում են անկանգ ստեղծագործ մարդիկ.
Բարձրացել են ահա շենքերն ահարկու,
Այստեղ չի խնայվում վոչ մի կաթիլ քրտինք:

Վողջնում եմ մեր մեծ, մեր լավ զեկավարին,
Մեր մեծ դարի, մեր մեծ ու պանծալի մարդուն,
Վոր աննկուն մտքով մեր մեծ նափն ե վարում,
Հաղթանակից մինչև հաղթանակն անդուն:

Հ Ե Ն Ա Կ

«Կուվին՝ յես մի գուլզ վասխե կասանամ»

Ս. ՏԱՐՈՆՅԻ

Ահա քայլում ես նա վիշկաների մոտով
Ու նայում ես հեռուն,
Կանգնում, դեմքը շոյում,
Աչքերի մեջ ծովը ու նավերն են խաղում
Ու յեղնում են դեմքեր
Պայծառացած խինդով:

Նրա գլխի վրա,
Ու այտերին նրա,
Ակոսել ե ձյունը խրամները ճերմակ.
Նա անցնում ե առաջ,
Ձեռքը փայտի վրա,
Հետո հիշում մի պահ ուղիները կիսման:

Ե՛խ, Ե՛խ, կինո-լենտը...
Դիւրքերը գորշ ու արնաներկ,
Ու գիւրքերում թշնամական բանդան

Թնդանոթ ե հանել...

Նա հիշում ե մի պահ —

Շրապնեղներ յեղան,

Ու հոսեցին գետեր. արշան, հրի,

Ե՛խ, սատանան տանի քեզ, գնդացիքի լենտա

Սկեցիր վտար հորափորի...

Ամեն մի քար նրանք, ամեն շոյվը յերկրի,
Դիտե՛ք, արնով առան ընդվզումի պահին,
Արգելակներ յեղան,
Կյանքեր տվին մահին,
Նվաճեցին բերդեր քարից, կրից:

Հիմա հենակ ունի,

Հիմա հենակ ունի .

Անբաժան իր փայտը թևի տակին —

Նա անցնում ե առաջ, նայում ե վիշկաներին

Նայում յերկրի անափ հաղթանակին:

Նա ամուր գրկում ե հիմա այդ հենակը,
Ինչպես հրացանը... գնդացիքի լենտան,
Յերբ թշնամին յեղնի արնամուտ շատամ,
Այդ հենակով ինքն ել նրանց ուժը կսաստի:

Վոր յերկիրը ազատ շնչի, հպարտանա,
Արնով առած քարը վոր լարձրանա յերկրում.

Վիշկաները յերգեն աշխատանքով անաս
Ու հասկերը յելնեն մեր դաշտերում:

Ու քայլում ե այսպես վիշկաների մոտով
Ու նայում ե հեռուն.

Կանգնում դեմքը շոյում.

Աչքերի մեջ ծովը ու նավերն են խաղում,

Ու դեմքեր են յելնում,

Պայծառացած խինդով:

Հ Ե Ր Ո Ս Ը

Դու գնում ես գործի առավոտից,
Ջանում ես, վարպետ, առանց դադար.
Յեվ աշխատանքիդ վառ կարոտից
Դործարանն ել, տես, ամուր թնդաց:

Չոքում ես խոնավ հողի վրա,
Կաղապարներ ես հողում շարում,
Մկանները քո ալիքիս լարված,
Ինձ ել են անա թափահարում:

Յեվ յուզն ե նստում քո հոնքերին,
Ծուխը աչքերիդ ու կոպերիդ,
Յեվ յես նայում եմ աշխատանքիդ
Յեվ քեզ ժպտացող քո իրերին:

Յերեկ եր. այստեղ գործարանում
Շրջում եր ճեղքը ամոթահար.
Բրիգադը քո մի տոնն եր ձուլում
Պարտք էր մնացել, բայց պետք ե տար...

Դու այդպես հարցը դրիր ուղիղ
Ու նորից անցար աշխատանքի,
Հարթեցիր անհարթ մի նոր ուղի,
Տիրացար վառքի ու հարգանքի:

Գործարանն յեկավ խորը ձեղքից,
Կարմիր տախտակը շողաց պատին,
Բրիզավը քո դասակարգից
Պարզե ստացավ, վորպես մարտիկ:

Հիմա հերոս ես, և ձայնը քո
Ուժեղ ե թնդում գործարանում.
Դու աշխատում ես միշտ անվրդույ
Յեվ համառությամբ հուզուն ձուլում:

Աշխատիր վարպետ, հողը փորիր,
Յեվ կաղապարներ շարիր, շարիր,
Յեթե պղինձը պակսի նորից
Ահա՛ իմ սիրտն ել այնտեղ հալիր:

Տրակտոր ե պետք մեր դուռերին,
Կոլխոզներին մեր աճած, տճած,
Վարպետ, ուժ տուր քո բազուկներին
Ամբողջ յեռանդա ջիղդ լարած:

Յ Ե Ր Գ Ը

Խարտյաշ աչքեր ուներ նա,
Փոքրիկ մանուկ եր.
Կարմիր շապիկ եր հագնում
Ամրան որերին,
Նա աչքերում իր ծավի
Խնդություն եր տանում.
Յեվ յերգում եր յերգն իր
«Կարմիր Հոկտեմբերիկ»:

Հայր ու մայրը կոլխոզում,
Աշխատում են միշտ.
Նա ել տանը չեր նստում
Գնում եր խաղում,—
Մինչև յերեկոն եր մութ
Իր փեշերը թաղում,
Նա դառնում եր նորից տուն
Կարմիր Հոկտեմբերիկ:

Գյուղում այդպես էյին միշտ
Անվանում նրան,

Նրան, խնդասիրտ հենց այդ
Փոքրիկ մանուկին.
Նա հավաքում էր մանկանց
Ու կանգնում շարք շարք,
Մեկ յերկու ու պատըաստ,
Կարմիր Հոկտեմբերիկ:

Դաշտում զնգում է ահա
Յերգը կոխողային,
Ու հավաքվում բերքը ծով
Ալիքվող արտերի:
Նա ել փոքրիկ մանկանց հետ
Ողնում էր հայրերին,
Դաշտում հատիկ չեր թողնում
«Կարմիր Հոկտեմբերիկ»

Հայրը շահել է արդեն
Զորս հարյուր հինգ որ.
Նրանք ունեն արդեն մի
Դեղնաճակատ կով:
Նա տանում էր դաշտերում
Պահում էր յերգով,
Նա, խնդասիրտ մի մանուկ
Կարմիր Հոկտեմբերիկ:

Յեղավ ախպես, յերեկոն
Հոգնած իջավ գյուղին,
Ու մութ ու մութը պատեց
Յեկ դաշտ և ուղի,
Դեղնաճակատ կովի հետ
Նա դառնում էր տուն,
Յերբ դեղերի մոտ հաջեց,
Կաղկանձեց մի շուն:

Յերկու սովեր տեսավ նա—
Դիշեր է, մութ է.
Կոխողային դեզի մոտ
Ի՞նչ են անում նրանք:
—Ո՞վ է, ին՞չ է.—դե գնա—
Հավեց խուլոտ մի ձայն,
Մութում շողաց մի դանակ...
Ու ընկավ արնոտ...

Տխուր, տխուր գիշեր է,
Դիշերվա կեսն է.
Կապույտ լուսինը յեկավ,
Դեղերի վրա.
Դեղնաճակատ էր կովը
Հսկում էր նրան,
Լիզում, լիզում ճակատը
Արնոտված այնքան:

Առաւիտոյան նրա դին
Տեսան արնոտ լճում,
Ու թշնամու դանակը
Նրա կոկորդին:
Հետո նալթի մի աման
Ու մի առուի լուցկի,
Յեւ արեւ բարձրացաւ
Վողողեց չորս դին:

Խարտյաշ աչքեր ունիւր նա
Փռքրիկ մանուկ եր,
Կարմիր շապիկ եր հագնում
Ամբան որերին:
Նա աչքերում իր ծալի
Խնդություն եր պահում,
Եւ չէր յերդում յերգն իր—
«Կարմիր հոկտեմբերիկ»:

Ձեր հալաքում եւ մանկանց,
Ձեր կանգնում շարք-շարք,
Դեղնաճակատ իր կովին,
Եւ չէր տանում դաշտ:
Նրա անունն է շրջում
Հիմա. ամեն մի տան.

Դաշտում գնգում և հորեն
Յերգը կոխողային.
Ու հալաքում բերքը ծով
Ալիքվող արտերի:
Նա չկա, բայց նրա պես
Անթիւ մանուկներ,
Աշխատում են, ամբանում
Բերքով հոկտեմբերի:

ՅԵՐԳՔՍԸՆՎԵՅԻ ՄԱՍԻՆ

... Մուրթ ու մռայլ մի գիշեր,
Բանտի դուռը բացին։

Մուրթ ու մռայլ մի գիշեր,
Նրանց նստելը բերին։

Ծովը տնքաց այդ գիշեր,
Նստել ճոճվեց են հար—

— Կացեք, կացեք ընկերներ,
Մենք դնում ենք, կգանք...
Նորից վերոտ, գնդակներ—
Դսանվեցն ընկան...

Յերգեց քամին աղիողորմ,
Յեվ ավազը լացեց,
Մահը դաժան, անողորմ,
Իր փեշերը փռեց։

Քամին ցրեց ավազը,
Յեվ հետքերը խառնեց։
Իջավ արնոտ սավանը՝
Լուսինը մարեց...

* * *

Լույս ե հիմա այս գիշեր,
Պայքար, յեռանդ ու կամք—
Նրանց անունը անշեղ,
Մեր սրտերում բարկ։

Նրանց անունը՝ պայքար,
Հաղթանակ ու ու դրոշ.
Նրանց անունն առնական՝
Ուղի պարզ ու վերոշ,

Ուղի, վերով հիմա մենք
Գրոհում ենք անահ,
Ու ստեղծում կյանքը նոր
Վեհությամբ անափ։

Ու ձեր լույսը չի մարի
Մարտերում յերբեք,
Ընկերներ իմ քաջարի—
Ընկած ընկերներ։

U P C U 4

(upheld)

ԱՐՇԱՎ

Ճախարակիչ ցեխում, դյաղզահի մոտ ահա,
կանգնած տաշում ե նա մի խորդ ու բորդ անիւ
Այդ պատվերը նրան տվել և իր վորդին,
Բրիգադիր Վանին:

Վանին աչքի ընկնող հարվածային վարպետ,
Վանին փականագործ ցեխի բրիգադիր,
Հայրը ճախարակիչ ծերունի եր թեպետ,
Բայց ուժ ուներ ու թափ բազուկներում:

Յիւ տվել եր Վանին մի խորդ ու բորդ անիւ,
Պատվիրել եր, — «Հայրիկ, այսօր տաշիր,
Տաշիր, վորովհետեւ ցեխը հերիք կանգնի,
Ու մասնակից չլինի մեր պայքարին»:

Հոր կնճռոտ դեմքին ու աչքերում այն խոր,
Ըմբոստ պայքարների քանի, քանի զծեր.
Նա թնդանոթ և զեկավարել մի որ,
Անթիվ ուսմբեր ե ցրել...

Նա յեղեւ եւ արհուտ ու խոնավ դիրքերում:
Յարի դեմ յեղեւ եւ մարտի,
Կարմիր պարտիզանների սեղմ շարքերում,
Թշնամու դեմ կրակ եւ վառել . . .

Յեղեւ եւ կարմիր բուդյոնովյան զնդում,
Նիզակը՝ սաստուն,
Յեղեւ եւ դիրքում հերոսի պէս արթուն,
Հերոս եւ յեղեւ մարտում . . .

Նրա լայն ու առողջ թիկունքի վրա,
Զոքել էյին կարկամ հիսունական տարի,
Յեւ նա համառում ու գործում եր արագ,
Յեւ քրտինքն եր ծորում պղնձագույն ճա-
կատին:

Գուդուկը հնչեց. յեղավ ընդմիջում.
Բանվորներն անցան ճաշի.
Աղաջանն յեկավ մի շիշ գրպանում, —
— Գործդ թող, գնանք, այշի . . .

Ու վանու հայրը, Արութը մի քիչ,
Խոժոռ հայացքը հառած,
Նայեց Աղաջանի կոշտացած դեմքին,
Նրա հետ անցավ առաջ:

Դեպոյի բակում, ռելսերի կողքին,
Մի մեծ արկղ եր ընկած . . .
Նրա հետեւից այդ յերկու հողին
Դուրս յեկան շիշը դատարկած . . .

Յերեր քայլերով ներս մտան դեպո-
Աղաջանը թողեց Արութին
Արութը մի քիչ ջուր խմեց, հետո
Մոտեցավ իրա դյազդահին:

Աչքերն արդեն, արդեն կարմրել,
Ուղեղը թմրել եր նրա.
Պտավիր անիմն արդեն քերվել
Ու անպետք ընկած եր դազդահի վրա:

Սառը քրտինքը պտտեց ճակատին,
Յեւ դեմքը փոխվեց քաթանի.
Աչքերում շողաց նման կինուլենտի
Անիվը . . . Գինին . . . վանին . . .

Հետո նա արագ անցավ ձուլարան.
Յերկրորդ անիմն առած,
Դյազդահը նորից լարեց նա գործի,
Լարեց ջղերը վերջին:

—Նու, հայր իմ, ասա, կա՛վարտե՞ս այսօր,—
Մոտեցավ նրան հարազատ վորդին.

—Զեմ կարող արդեն, արդեն կեսօր ե,—
Ու տիրեց մի պահ լուսթյուն ու անթիվ
Մաքեր հղացան վորդու ուղեղում:

—Բայց չե՞ վոր, հայրիկ, խոստացել եմ յես,
Խոստացել եմ ինձ և ընկերներին.
Նրանք անհամբեր սպասում են քեզ՝
Այսինքն քո այդ ձեռքի պատվերին:

Ահա դեպոյում կանգնել ե, նայիր,
Արդեն ավարտված շուգեմեքենան.
Մի թե այդ չնչին, չնչին անիվի
Պատճառով այսօր անգործ պիտ մնան:

—Էավ, մեղավոր եմ, վոր չեմ հասցնում,
Վոր իմ ձեռքերի ուժը հատել ե...
Ուժեքս լարած, տես, աշխատում եմ,
Նայիր ճակատիս... արդեն քրտնել՝ ե...

Անիվը հանգարտ, հանգարտ պտտվում եր,
Հղկում եր նրան սղոցն այն սուր՝
Դյազգահի կողքով անվերջ թափվում եր,
Կոպիտ քերվածքը բլուրներ դիզում:

Կանգնած եր Վանին լուռ ու մտածկոտ,
Բայց փայլում էին աչքերը նրա.

—Միթե իմ հայրը քաշվում ե մի կողմ,
Զի ուզում խառնվել մեր այս պայքարին:

—Բայց, չե վոր հայրիկ, քո այդ մեղանոտ
Բաղուկներում կա ուժ մի առնական.
Ասա, ինչու չես ուզում դու խառնվել,
Մեր այս մաքառման պայքարին հսկա:

Յեվ խղճանում ե հայացքը նրա,—
Վանին ավելի յեռանդ ե առնում:
Քանի գնում ե ձեռքերն արագ
Յեվ նոր թափով եր անիվը պտտում:

—Հանքերում ունենք պղինձ ու չուգուն,
Գնացքներ են պետք, վոր նրանց բերեն.
Մենք պետք ե ջանենք անդուլ և անքուն,
Այդ պահանջում ե հնգամյակը մեր:

Անիվն արագ, արագ պտտվում եր,
Հղկում ու նրան սղոցն այն սուր
Դյազգահի կողքով անվերջ թափվում եր
Կոպիտ քերվածքը, բլուրներ դիզում:

Առավոտյան դեմ ծերունին յեկավ,
Յեկավ ու դեմքին փայլեց մի նոր խինդ.—
—Լավ, յես կաշխատեմ իմ այս դժադեանին,
Թե կուզեք, տվեք ինձ մի ուչենիկ:

Տվեք, վոր նրան յես վարպետ դարձնեմ,
Վոր նա աշխատի կառուցման համար.
Ու ինձ ել զրեք նոր հարվածային,
Յես ել ձեզ ընկեր—անդուլ և համառ:

Ու բանվորները նայեցին նրան:
Բրիգադիր Վանին ժպտաց այս անգամ.
—Հայրս յեկել է ուզում է դառնալ
Մեր հաղթ կառուցման իսկական անդամ:

Յեվ նրան տվին մի նոր աշակերտ.
Գրեցին նրան վոնց հարվածային.
—Այդպես, հայր իմ, այս կյանքը կերտիր
Յեղիր մաքառման սի հերոս մարտիկ:

Թող հնգամյակը ժպտա յերկաթե,
Վարկյանը թռչի ու կորչի արագ.
Մենք այդ վարկյանում կշարենք անթիվ,
Փայլուն գնացքներ ռեսերի վրա:

Յեթև թշնամին կոխի մոռթն իր,
Ուզի հոտհոտի մեր սահմաններին,
Մենք՝ մեքենավար, մենք հայր ու վորդի
Տանկերով կեննեք վերջին պայքարին:

Դու գնդացի ես յեղել դիրքերում,
Իսկ յես սնայպեր կլինեմ սահմանում
Վորովհետեւ, հայր, ուրիշի հողից,
Մենք վոչ մի վերշոկ չենք ուզում առնել,
Յեվ մերից չենք տա, չենք տա վոչ մի թիզ,
Ձե վոր մեր հողը արնով ենք առել:

Յեվ շահներն են կանչում դեպոյում,
Յեվ գնացքներն են յեկնում դրոհի,
Յեվ անիվներն են արագ պտտվում,—
Դեմից բարձրանում է ծածանվող մի դրոշ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

I. Բլոկ

	Էջ
1. Բալիկին	5
2. Դ. Մ. Ֆուրմանովին	6
3. Հասունացում	7
4. Պեյզաժ	8
5. Բնրկրանք	9
6. Գուրգեն Մահարուն	10
7. Այսպես սիրեց նա մեկին	11
8. Նա նրան սիրեց	12
9. Չենք մոռանալ	13

II. Ուղեգիր դեպի կյանք

10. Մի աղջկա	17
11. Պահանջը	19
12. Հենակ	24
13. Հերոսը	27
14. Յերգը	29
15. Յերգ քսանվեցի մասին	34

III. Արեալ

16. Արշավ	39
---------------------	----

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0352890

1 р. 50 л.
40000 25 л.

46960

Гурген Шагинян

КАСПИЙСКОЕ УТРО

Авернешр
Баку—1934